

Helgeland Driftsassistanse VA

Interkommunalt samarbeid på vann- og avløpsområdet mellom
18 kommuner på Helgeland og Nordland fylkeskommune

Helgeland Driftsassistanse VA

i samarbeid med

Norsk Vann

inviterer til

3-dagers kurset

Prøvetaking av avløpsvann og slam

Mo i Rana 20. - 22. november 2012

Påmeldingsfristen er 25. oktober 2012

Helgeland Driftsassistanse VA

Interkommunalt samarbeid på vann- og avløpsområdet mellom
18 kommuner på Helgeland og Nordland fylkeskommune

Beskrivelse og hovedmål

Kurs for personell som utfører prøvetaking av avløpsvann og slam i forbindelse med prosessoppfølging, kvalitetskontroll og utslippskontroll. Kurset skal gi en grunnleggende innføring i prøvetaking av avløpsvann og slam slik at personellet blir i stand til å gjennomføre prøvetaking i tråd med kravene i gjeldende regelverk for avløpsvann og slam.

Målgruppe

Driftsoperatører på avløpsrensaneanlegg og slambehandlingsanlegg. Personell som følger opp industriens rensaneanlegg.

Undervisningsform og kursdokumentasjon

Undervisning i klasserom
Praktiske øvinger på avløpsrensaneanlegg
Gruppeoppgaver

Perm med kursmateriell. Lærebok i prøvetaking. Utsteding av kursbevis

Tid og sted for gjennomføring

Kurset arrangeres på Rica Meyergården Hotel 20. – 22. november 2012. Deler av kurset blir gjennomført ved Mjølanodden avløpsrensaneanlegg.

Kursvarigheten er 3 dager.

Emneoversikt

- Bakgrunn for kravene til prøvetaking av avløpsvann og slam i gjeldende regelverk
- Hovedprinsipper for prøvetaking av avløpsvann og slam (relevante standarder, utstyr og metoder), teoretisk gjennomgang og praktiske øvinger
- Metoder for reduksjon av primærprøve av avløpsvann og slam (sekundærprøvetaking)
- Forberedelse og gjennomføring av prøvetaking (praktiske øvinger)
- Kontroll av vannføringsmåler i tilknytning til prøvetakingen
- Valg av prøveemballasje, oppbevaring og transport av prøver
- Kvalitetskontroll og dokumentasjon av prøvetakingen
- HMS ved prøvetaking av avløpsvann og slam

Pris og oppholdsutgifter

Kr 8000,- per deltaker for medlemmer i Norsk Vann, kr 9500,- for andre (inkl. kursmateriell, lærebok, kursbevis, lunsj og kaffe).

Min. antall deltakere: 15, maks. antall: 20.

Reise, kost og losji ordnes og betales av deltakeren – se påmeldingsskjema

Faglig ansvar

Siv.ing Ragnar Storhaug

Helgeland Driftsassistanse VA

Interkommunalt samarbeid på vann- og avløpsområdet mellom
18 kommuner på Helgeland og Nordland fylkeskommune

Dag 1:

08:30 - 09:00 Åpning av kurset

- Bakgrunn og hensikt med kurset
- Betydning av prøvetaking innen ulike sektorer
- Akkreditert prøvetaking kontra sertifisert prøvetaking

Ragnar Storhaug

09:00 – 09:30 Gjeldende bestemmelser for prøvetaking av avløpsvann og slam

- Norske forskrifter
- Internasjonale standarder

Elisabeth Lyngstad

09:30 – 09:40 Pause

AVLØPSVANN

09:40 – 10:40 Prøvetyper og prøvetakingsmetoder

- Planlegging av prøvetakingsprosessen
- Hovedfaser i prøvetakingen
- Feilkilder

Ragnar Storhaug

10:40 - 11:25 Lunsj

11:25 – 12:15 Krav til prøvetakingspunkt og utstyr ved prøvetaking av avløpsvann

- Prøvetakingspunkt
- Prøvetakere
- Prøvetaking av oljeholdig avløpsvann

Ragnar Storhaug

12:15 – 12:25 Pause

12:25 - 13:10 Innstilling av prøvetaker, gjennomføring av prøvetakingen

- Når skal prøver tas og hvor store skal prøvene være?
- Hvordan skal dette kontrolleres?
- Praktisk demonstrasjon og gruppearbeid

Elisabeth Lyngstad

13:10 – 13:20 Pause

Helgeland Driftsassistanse VA

Interkommunalt samarbeid på vann- og avløpsområdet mellom
18 kommuner på Helgeland og Nordland fylkeskommune

13:20 - 14:05 Vannføringsmålinger

- Hovedprinsipper
- Vannføringsmålingers betydning ved prøvetaking
- Feilkilder

Elisabeth Lyngstad

14:05 – 14:15 Pause

14:15 – 15:00 Kontroll av vannføringsmåler i forbindelse med prøvetaking (avløpsvann)

- Nivåmåler og lineariseringsenhet
- Styring av prøvetaker
- Praktisk demonstrasjon og gruppearbeid

Ragnar Storhaug

15:00 Slutt for dagen

Dag 2:

08:00 - 08:45 Den sekundære prøvetakingen, behandling av prøver (avløpsvann)

- Hva må det legges vekt på ved den sekundære prøvetakingen?
- Prosedyrer
- Demonstrasjon

Elisabeth Lyngstad

08:45 – 08:55 Pause

08:55 – 09:40 De mest vanlige forurensningsparametere (avløpsvann)

- Krav til emballasje
- Konservering og transport av prøver

Ragnar Storhaug

09:40 – 09:50 Pause

09:50 - 10:35 Kvalitetssikring av prøvetakingen

- Prosedyrer
- Prøvetakingsrapport
- Eksempler

Ragnar Storhaug

10:35 – 11:20 Lunsj

Helgeland Driftsassistanse VA

Interkommunalt samarbeid på vann- og avløpsområdet mellom
18 kommuner på Helgeland og Nordland fylkeskommune

SLAM

11:20 – 12:05 Prøvetaking av slam

- Ulike prøvetyper og prinsipper for prøveuttak
- Beskrivelse av hovedtyper av slam
- Krav til prøvetakingspunkter

Ragnar Storhaug

12:05 - 12:15 Pause

12:15 - 13:00 Utstyr og prosedyrer for prøvetaking

- Krav til utstyr (manuell /automatisk prøvetaking)
- Prosedyrer
- Prøvetaking for hygieniske parametere

Ragnar Storhaug

13:00 – 13:10 Pause

13:10 - 13:40 Aktuelle analyseparametere (slam)

- Analyser, betydning, tolkning
- Krav til emballasje, konservering og transport

Ragnar Storhaug

13:40 – 13:50 Pause

13:50 – 14:20 Vedlikehold av prøvetakingsutstyr

- Oversikt over utstyr
- Rengjøring og vedlikehold av utstyr

Elisabeth Lyngstad

14:20 – 14:30 Pause

14:30 – 15:00 Arbeidsmiljømessige forhold knyttet til prøvetaking

- Skli-/ fall- /gassfare
- Personlig hygiene
- Eksplosjonsfare

Ragnar Storhaug

15:00 Slutt for dagen

Helgeland Driftsassistanse VA

Interkommunalt samarbeid på vann- og avløpsområdet mellom
18 kommuner på Helgeland og Nordland fylkeskommune

Dag 3:

08:00 - 08:45 Akkrediteringsprosessen

– Kortfattet beskrivelse av akkrediteringsprosessen
Erfaringer fra gjennomførte akkrediteringer
Elisabeth Lyngstad

08:45 – 08:55 Pause

08:55 – 09:40 Oppstart av prøvetaking

– Gjennomgang av prøvetakingsprosedyrer
– Beregning av kritiske parametere for prøvetakingsopplegget
– Dokumentasjon av prøvetakingen
Ragnar Storhaug og Elisabeth Lyngstad

09:40 – 09:55 Pause

09:55 - 10:40 Oppstart av prøvetaking (praktiske øvelser)

- Innstilling av prøvetaker
- Måling av sugeshastighet
- Kontroll
- Utfylling av prøvetakingsjournal

Ragnar Storhaug og Elisabeth Lyngstad

10:40 - 11:30 Lunsj

11:30 - 12:30 Prøvetaking av slam

- Uttak av primærprøver
- Uttak av sekundærprøver
- Praktiske øvelser

Ragnar Storhaug og Elisabeth Lyngstad

12:30 – 12:40 Pause

12:40 – 13:25 Uttak av sekundærprøver (avløpsvann)

- Praktiske øvelser

Ragnar Storhaug og Elisabeth Lyngstad

13:25 – 13:35 Pause

13:35 – 14:00 Oppsummering av hovedpunkter fra kurset

Ragnar Storhaug

14:00 Avslutning av kurset

Helgeland Driftsassistanse VA

Interkommunalt samarbeid på vann- og avløpsområdet mellom
18 kommuner på Helgeland og Nordland fylkeskommune

Tittel på kurset	Prøvetaking av avløpsvann og slam
Kort beskrivelse av det aktuelle kurset	Kurs for personell som utfører prøvetaking av avløpsvann og slam i forbindelse med <u>prosessoppfølging, kvalitetskontroll og utslippskontroll</u> .
Hovedmål	Å gi en grunnleggende innføring i prøvetaking av avløpsvann og slam slik at personellet blir i stand til å gjennomføre prøvetaking i tråd med kravene i gjeldende regelverk for avløpsvann og slam.
Målgruppe	Driftsoperatører på avløpsrenseanlegg og slambehandlingsanlegg. Personell som følger opp industriens renseanlegg.
Kursarrangør	Norsk Vann BA
Undervisningsform og kursdokumentasjon	<ul style="list-style-type: none"> • Undervisning i klasserom • Praktiske øvinger på avløpsrenseanlegg • Gruppeoppgaver Perm med kursmateriell. Lærebok i prøvetaking. Kursbevis.
Evaluering	Deltakerevaluering
Eventuelle forkunnskaper	Relevant bakgrunn
Tid for gjennomføring	Kurset arrangeres etter avtale med driftsassistanser, kommuner/VA-verk eller andre lokale arrangører. Kursvarighet: 3 dager
Sted for gjennomføring	Etter avtale
Emneoversikt	<ul style="list-style-type: none"> • Bakgrunn for kravene til prøvetaking av avløpsvann og slam i gjeldende regelverk • Hovedprinsipper for prøvetaking av avløpsvann og slam (relevante standarder, utstyr og metoder), teoretisk gjennomgang og praktiske øvinger • Metoder for reduksjon av primærprøve av avløpsvann og slam (sekundærprøvetaking) • Forberedelse og gjennomføring av prøvetaking (praktiske øvinger) • Kontroll av vannføringsmåler i tilknytning til prøvetakingen • Valg av prøveemballasje, oppbevaring og transport av prøver • Kvalitetskontroll og dokumentasjon av prøvetakingen • HMS ved prøvetaking av avløpsvann og slam
Faglig ansvar	Siv. ing. Ragnar Storhaug
Pris	Kr 8000,- per deltaker for medlemmer i Norsk Vann, kr 9500,- for andre (inkl. kursmateriell, lærebok, kursbevis, lunsj og kaffe) Min. antall deltakere: 15, maks. antall: 20. Reise og opphold ordnes og betales av deltakeren Se eget påmeldingsskjema
Oppholdsutgifter (pensjon/overnatting)	
	3 uker før kursstart
Avbestillingsvilkår	Påmeldingen er bindende. Ved avmelding etter påmeldingsfristen faktureres 50 % av kursavgiften i gebyr. Ved manglende fram møte faktureres full deltakeravgift.
Nærmere informasjon og påmelding til	Norsk Vann BA, Telefon: 62 55 30 30 Telefax: 62 55 30 31 E-post: post@norskvann.no . Når kurs berammes, blir dette kunngjort under arrangementer på norskvann.no Info kan også fås hos HEVA . Telefon 99 16 00 33, bard.larsen@heva.no

Helgeland Driftsassistanse VA

Interkommunalt samarbeid på vann- og avløpsområdet mellom
18 kommuner på Helgeland og Nordland fylkeskommune

PÅMELDINGSSKJEMA

Til: **HEVA**

E-post: bard.larsen@heva.no eller pr. brev:

HEVA, Pb 1222, 8602 Mo i Rana

Prøvetaking av avløpsvann og slam

Rica Meyergården Hotel 20. – 22. november 2012

Påmeldingsfristen er 25. oktober 2012!

Kommune/firma:

Post-/ faktura-adresse:

Kontaktperson:

Telefon:

Navn	E-post	Tilknytningsdøgn 19/11 – 20/11	Hjelpensjon m/ overnatting 20/11 – 22/11	Dagpakker 20/11 – 22/11 for ikke-boende

Priser hotell:

Tilknytningsdøgn: kr 950,- pr. enkeltrom/ døgn

Hjelpensjon: kr 1255,- pr. enkeltrom/ døgn (pris for lunsj betales av Norsk Vann og trekkes av kursavgiften)

Dagpakker: kr 420,- pr. person/ dag (betales av Norsk Vann)

Hvis hotellet skal ettersende faktura for oppholdet, **MÅ** dette avtales med dem på forhånd, dette gjelder også de som ikke overnatter. Hotellreservasjoner ordner **HEVA** v/ påmelding.

Dato:

Underskrift:

Helgeland Driftsassistanse VA
Postboks 1222
8602 Mo i Rana

www.heva.no
E-post: post@heva.no
Telefon: +47 99 16 00 33

Besøks-/ kontoradresse:
Midtre gate 23
8624 Mo i Rana